

השפעת מלחמת יום הכיפורים על הכנת דו"ח זה ועל תוכנו היתה בהכרח מרובה. היו קשיים מחמת גיוסם של רבים מבין עובדי הביקורת. אך גורם מכביד אף יותר היה המצב שבו נמצאו הגופים המבוקרים, בגלל הגיוס ובגלל צרכי השעה, והיתה חובה להתחשב בכך, שלא תמיד עמד לרשותם כוח אדם מספיק לבידורים ולמתן ההסברים הדרושים במהלך הביקורת ולקראת סיכומיה.

היו נושאים אשר נידונו לפני פרוץ המלחמה, ובעקבותיה ירד מקומם בסולם העדיפויות, והיו אחרים שמשמעותם השתנתה שינוי יסודי; לעומתם עלו נושאים רבים עקב המלחמה, שהביקורת לגביהם היתה דחופה וראויה להגיע לסיכום בהקדם. התוצאה היא, שהדו"ח, שהוכן תוך חודשים מעטים מאז הפסקת האש, כבר כולל ממצאי ביקורת רבים הקשורים למלחמה.

מזה שנים מציין מבקר המדינה, על יסוד ממצאי הביקורת ותוצאות הבירור של תלונות הציבור גם יחד, שלעומת יעדים אחרים אינה ניתנת, בדרג הקובע לגבי ניהול ענייני המדינה, עדיפות ראויה לצורך הבלוט להביא לשיפורים במינהל, ביעילות פעולתו בין כתליו ובמגעיו עם הציבור, בחסכוניותו, ובתחומים לא מעטים גם בתקינותו. אלה הם ערכים אשר הכל דוגלים בהם; מה שדרוש הוא מאמץ גדול ומתמיד לשם יישומם הלכה למעשה. בכל שנה יש הישגים רצויים, אולם בכללותם אין הם מצטרפים לכדי מידת ההתקדמות הדרושה. המלחמה שינתה בהרבה את מצבה של מדינתנו; אחת התוצאות היא, שאנו מוכרחים להתייחס ביתר קפידה לכל תחום בחיינו הציבוריים, מבחינת תרומתו האפשרית ליציבותה וחיווקה של המדינה. ללא ספק העלאת רמתו של המינהל הציבורי עשויה להיות בעלת משקל רב מאוד, במישור הכלכלי והחברתי גם יחד.

בחודש שעבר הלך לעולמו ד"ר ז. מוסס, שהיה מבקר המדינה הראשון בישראל. בן שמונים ושש שנים היה במותו, ולפני שנים עשרה שנה פרש מתפקידו הממלכתי. עד יומו האחרון לא חסך את עצתו הנבונה ונכונותו להושיט עזרה, כל אימת שנתבקשה. כך נשארה רוחו חיה במוסד הביקורת הממלכתי, שהוא הניח יסודותיו וביצר מקומו הנכבד בחיי המדינה. כפי שהיה פעלו, כך גם זכרו יהיה לברכה.

 י. א. נ.

י. א. נבנצל

מבקר המדינה

ירושלים, כ"ג בשבט תשל"ד

15 בפברואר 1974